

Iškilaus kovotojo už lietuvišką spaudą, publicisto ir leidėjo Antano Macijausko premija šį savaitgalį Biržuose miesto šventės metu įteikta žurnalistei Danguolei Bunikienei, kuriančiai istorines laidas ir dokumentinius filmus.

Lautreatei įteiktas Stasio Makaraičio sukurtas medalis ir Biržų rajono savivaldybės įsteigtas 1000 eurų prizas. televizijos laidas ir filmus kuriančiai Danguolei Bunikienei paskirtas už dokumentinį filmą, kuris skirtas poetės partizanės D. Glemžaitės 100-osioms gimimo metinėms, kurias minėsime 2025-aisiais metais. Pagrindinės filmo herojės D. Glemžaitės vaidmenį atliko Kauno valstybinio lėlių teatro aktorė Vigita Rudytė, jos mylimąjį partizaną Juozą Bulovą – rekonstruktorių klubo „Miško broliai“ narys Eimantas Gelūnas, o filmo scenarijaus autorė ir režisierė – žurnalistė Danguolė Bunikienė. Tai jau penktas jos filmas, sukurtas patriotine tema. Sužinojusi apie paskirtą premiją D. Bunikienė sakė:

„Pasipriešinimo kovų dokumentika – man tai įtraukioji dokumentika. Kūrybos atžvilgiu tebėra neišsemta sritis, sakyčiau, mūsų kartos per vėlai atrasta. Todėl mes praradome labai daug autentiškų prisiminimų iš pirmų lūpų apie šį laikotarpį. Du dešimtmečius kuriama istorinės dokumentikos kultūros laida „Brydės-Lietuvos dvarai“ atvedė iki sudėtingesnių režisūrinių sprendimų kuriant dokumentinius filmus patriotine tematika.“

Diana Glemžaitė – viena ryškiausių pokario partizaninės poezijos kūrėjų – gūdų lapkritį išeidama žiemoti į bunkerį su mylimu vyru partizanu J. Bulovu paskutiniame laiške rašė: „Jei negrįžčiau, kaip justai, neminėkit labai blogai. Einam ten, kur nebus išsigelbėjimo, jei rusai užpuls, bet ten tikrai niekam mes nepakenksim“.

Jaunos poetės, kovojusios ir žuvusios už Lietuvos laisvę, tragiškos lemties istoriją, likimas buvo nugramzdinęs į užmarštį ilgiems dešimtmečiams. Bolševikai labai stengėsi Glemžų pavardę ir D. Glemžaitės viltingai Lietuvos laisvę pranašavusias eiles ištrinti iš žmonių atminties.

Nepriklausomybės aušroje partizanę ir poetę pažinojusių žmonių pastangomis poetės kūryba buvo surinkta iš atminimo knygelių, tarpukaryje leistų laikraštėlių, pavienių iš mokyklinio sąsiuvinio išplėštų lapelių, giminaičių išsaugotų sąsiuvinų. D. Glemžaitės poezija atgimė mažo tiražo knygele „Mes mokėsime numirti“.

Tokiu pat pavadinimu poetės sukurti du eilėraščiai (įvardinti pirma ir antra dalimi) dažnai skamba pilietinio pasipriešinimo, Gedulo ir vilties ir kitų valstybės atmintinų renginių metu. Pagal D. Glemžaitės parašytus žodžius, atlikėjai kuria laisvės kovų dainas.

Nuotraukoje iš kairės Vidas Mačiulis
Danguolė Bunikienė Kęstutis
Knizikevičius Astra Korsakienė ir Dainius
Radzevičius

Antano Macijausko (1874-1950), iškilaus kovotojo už lietuvišką spaudą asmenybei įprasminti premiją 2008 metais įsteigė Lietuvos žurnalistų sąjunga, Nacionalinė žurnalistų kūrėjų asociacija ir Biržų rajono savivaldybė. Apdovanojimas skiriamas už geriausius žurnalistikos darbus (straipsnius, publikacijas, televizijos ir radijo laidas paskelbtas visuomenės informavimo priemonėse) arba iniciatyvas, ugdančias pilietinį patriotizmą, nacionalinio pasididžiavimo jausmą, meilę valstybinei kalbai ir nacionalinei kultūrai.

Su A. Macijausko asmenybe glaudžiai siejasi Spaudos, kalbos ir knygos atgavimo diena. Tai jis 1900 metais Sankt Peterburge išleido lietuvišką žemėlapių „Žemėlapis lietuviškai latviško krašto“. Cenzūrai uždraudus jo platinimą, Vyriausiosios spaudos reikalų valdybos viršininkui kunigaikščiui N. V. Šachovskojui A. Macijauskas iškėlė bylą ir ją laimėjo įrodęs, kad lietuviškosios spaudos draudimas yra juridškai neteisėtas, nes nebuvo išleista jokie įsakymo spaudai lietuviškomis raidėmis drausti. Byla buvo vienas pagrindų baigti spaudos draudimą.

A. Macijausko premija iki šiol jau apdovanoti žurnalistai Indrė Makaraitytė (2008 m.), Vitalija Morkūnienė (2009 m.), Juozas Šalkauskas (2010 m.), Jūratė Abličinskaitė (2011 m.), Daiva Griksienė (2012), Romas Sadauskas-Kvietkevičius (2013), Algirdas Vladislovas Butkevičius (2014), Virginijus Savukynas (2015), Vaiva Lanskoronskytė-Stanienė ir Ignas Stanys (2016), Biržų krašto žmonės (2017), Živilė Kavaliauskaitė (2018), Lilija Valatkienė ir Vytautas Jonas Juška (2020), Vytautas Žeimantas (2021), Edmundas Ganusauskas (2022), Romualdas Norkus (2023).

Pretendentus į premiją šiemet vertino žurnalisto, LŽS pirmininko pavaduotojo Vytauto Kvietkausko vadovaujama komisija, kurioje dirbo Janina Bagdonienė, Audronė Nugaraitė,

Jūratė Laisvūnė Šatienė, Dainius Radzevičius ir Jonas Staselis.

